

Handläggare
Staffan Hansing
Telefon: 08 508 31 750Till
Kulturnämnden

Översiktsplan för Stockholm. Samrådsförslag. Svar på remiss från stadsbyggnadskontoret.

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar följande:

1. Att kulturnämnden som svar på stadsbyggnadskontorets remiss överlämnar detta tjänsteutlåtande.
2. Att kulturnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Robert Olsson
KulturdirektörAnn-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har utarbetat ett förslag till ny översiktsplan för Stockholm som skickats ut på samråd. Efter samrådet kommer förslaget att bearbetas innan det ställs ut och därefter lämnas över till kommunfullmäktige för beslut.

Kulturförvaltningen tycker att förslagets övergripande målsättning är bra. Ett högt satt bostadsbyggnadsmål ska kombineras med social hållbarhet, goda livsmiljöer och miljöhänsyn. Kulturförvaltningen har bistått med underlag till översiktsplanen. Att kulturlivets betydelse lyfts fram som en planeringsförutsättning är nytt och unikt. Det är mycket positivt och visar att kulturens betydelse för samhällsutvecklingen tillmäts betydligt större vikt än tidigare.

En översiktsplan är ett viktigt instrument för att visa på stadens långsiktiga mål med stadsutvecklingen. Samrådsversionen av översiktsplanen är dock i många delar generell och allmänt hållen. För att översiktsplanen ska fungera som en vägledning i planeringen och de faktiska effekterna av den ska gå att bedöma

anser kulturförvaltningen att den behöver bli mer konkret och tydlig. I bilaga 1-3 lämnas en del förslag på sådana konkretiseringar och förtydliganden.

Stockholm är en attraktiv stad för boende, företag och besökare. Attraktiviteten har till stor del sin grund i stadens unika natur- och kulturmiljöer. Kulturförvaltningen anser därför att det är viktigt att översiktsplanen är tydlig med att dessa kvaliteter ska tas tillvara och att stadens stadsbyggnadskvaliteter och karaktärsdrag bevaras och utvecklas i planeringen. Det gäller både i stadskärnan och i staden som helhet. För att uppnå det behöver översiktsplanen förtydligas när det gäller kulturmiljöer och planeringsinriktning, fördjupas när det gäller förhållningssätt till befintlig bebyggelse och preciseras när det gäller konkreta förslag på lokal nivå. Det kan göras genom att till exempel koppla den kommande byggnadsordningen till översiktsplanen och genom att arbeta vidare med områdesprogram eller lokala fördjupningar av översiktsplanen.

Kulturförvaltningen deltar gärna i den fortsatta bearbetningen av dessa delar.

Underlag för beslut

Stadsbyggnadskontorets inbjudan till samråd om ny översiktsplan för Stockholm (dnr 2015-10143) med följande dokument:

- Översiktsplan för Stockholm. Samrådsförslag.
- Riksintressen enligt miljöbalken. Bilaga till samrådsförslag.
- Konsekvensbeskrivning. Bilaga till samrådsförslag.

UTLÅTANDE

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har översänt förslag till ny översiktsplan för Stockholm på samråd mellan 2016-11-10 och 2017-01-10. Kulturnämnden har fått anstånd med att lämna synpunkter på förslaget till 2017-01-25.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stadsmuseets Kulturmiljöenhet i samråd med Kulturstrategiska staben och Liljevalchs konsthall/Stockholm konst.

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte bindande.

Det finns inga bestämmelser om hur ofta en ny översiktsplan ska tas fram men Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandattiden pröva om den är aktuell. Den nuvarande översiktsplanen "Promenadstaden" antogs av Kommunfullmäktige 2010 och aktualitetsprövades 2014. Stadsbyggnadskontoret räknar med att den nu remitterade översiktsplanen kan komma att antas 2018.

Till översiktsplanen finns en bilaga som redovisar hur kommunen avser att tillgodose de olika riksintressen som finns inom kommunen. Det finns även en bilaga som redogör för de konsekvenser ett genomförande av planen skulle få.

Kulturförvaltningen har bistått med underlag till översiktsplanen. Kulturstrategiska staben arbetar aktivt med kunskapsunderlag för stadsutveckling. Det handlar om kulturlivsundersökningar, kartläggningar av kulturverksamheter och samverkan med stadsdelsförvaltningar i arbetet med lokala utvecklingsprogram. Även samarbetet inom kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har inneburit en ökad kunskap om arkitektur och kultur i det offentliga rummet. Det betyder sammantaget att det finns en god grund för de nya planeringsinriktningar som tas upp i samrådet.

Kulturförvaltningen har i huvudsak granskat de delar av översiktsplanen som berör kulturmiljön, kulturliv och offentlig konst.

Förvaltningens synpunkter

Allmänt om förslaget

Planens syfte och mål

Kulturförvaltningen tycker att översiktsplanens övergripande målsättning är bra. Ett sedan tidigare beslutat högt mål för bostadsbyggande de kommande 13 åren ska kombineras med social hållbarhet, goda livsmiljöer och miljöhänsyn. Målbeskrivningarna är överlag välformulerade och lyfter fram väsentliga värden och möjligheter där kulturförvaltningen särskilt vill lyfta fram behovet av levande stadsliv med utrymme för kultur och konst samt stadsmiljöer med höga kvaliteter i utformningen av våra offentliga rum.

Det är positivt att stadsplaneringens roll för att aktivt styra utvecklingen i önskad riktning lyfts fram. Där är välgrundade beslutsunderlag och en långsiktig planering viktiga inslag. Förverkligandet av översiktsplanen kräver dock en fortsatt samverkan inom Stockholms stad och med andra aktörer i stadsutvecklingen. Inte minst med stadens invånare.

När de mer konkreta förslagen till strategier för att uppnå de uppsatta målen presenteras blir det tydligt att vissa av målen är motstridiga och att alla inte kan uppfyllas. Översiktsplanen ger dock ingen vägledning om hur de olika målen och strategierna ska vägas mot varandra när de är motstridiga.

Brist på konkretion och ställningstaganden

Kulturförvaltningar delar den syn som framförs i konsekvensbeskrivningen att förslaget till översiktsplan är alltför allmänt hållet för att fungera som en tydlig vägledning i den kommande planeringen. Framförallt gäller det de föreslagna utbyggnadsstrategierna och de redovisade utvecklingsmöjligheterna. Flera av dessa bedöms motverka något eller några av de övergripande mål de syftar till att uppfylla utan att det kommenteras. Utan tydliga ställningstaganden blir konsekvenserna av översiktsplanen svåra att bedöma.

Förslag

Inför utställning bör texterna fördjupas och konkretiseras i förslag och avvägning mellan olika intressen för att översiktsplanen ska bli ett användbart instrument i planeringen.

Som alternativt kan man i översiktsplanen ange att sådana fördjupningar och konkretiseringar ska göras i mer avgränsade *områdesplaner eller områdesvisa fördjupningar av översiktsplanen* (FÖP).

Disposition

I tidigare översiktsplaner har de allmänna intressena kulturmiljö och gestaltning behandlats i var sina avsnitt. I det här förslaget till översiktsplan har avsnitten slagits samman till ett gemensamt avsnitt med rubriken *Stadens karaktär och gestaltning* (sid 72-75). Kulturförvaltningen anser att det kan finnas fördelar med att slå samman dessa avsnitt. Men den sammanslagna text som presenteras i samrådsförslaget har blivit mer svårförståelig och otydlig än tidigare. I stället för att tydliggöra kulturmiljöns betydelse i planeringen har sammanslagningen lett till att många viktiga allmänna intressen inte nämns alls.

Förslag

För att skapa större tydlighet behöver både rubriker och texter i avsnittet *Stadens karaktär och gestaltning* bearbetas så att väsentliga förutsättningar och planeringsinriktningar för både kulturmiljö och gestaltning framgår. En sådan bearbetning bör ske i samråd med Stadsmuseet.

Alternativt kan texterna om kulturmiljö och gestaltning ges var sitt avsnitt liksom i tidigare översiktsplaner.

Frågor som rör kulturmiljön

Kulturmiljöns betydelse

Stockholm är i dag en attraktiv stad med många kvaliteter. Staden har stor betydelse för många människors identitet. Den är attraktiv för människor att bosätta sig i, för företag att etablera sig i och för turister att besöka. Det som skapar denna attraktivitet är till stor del den unika karaktär som byggs upp av stadens natur- och kulturmiljöer.

Stadens kulturmiljöer med flera unika byggnader är inte bara en angelägenhet för dagens stockholmare. Många av miljöerna och byggnaderna är av både nationell och internationell betydelse. Vi har också ett ansvar att bevara dem för kommande generationer.

I en stad som står inför så stora förändringar som Stockholm nu gör kan de historiska miljöerna också bidra till den stabilitet och

det igenkännande som kan vara viktigt för många människors trygghet och känsla av tillhörighet.

Trots det framställs stadens kulturmiljöer på flera ställen i översiktsplanen som ett problem i stället för en tillgång. Särskilt tydligt är det i bilagan om stadens riksintressen.

Att bevara den unika attraktivitet som stadens natur och kulturmiljöer skapar finns med i de övergripande målbeskrivningarna. Men i de mer konkreta förslagen till utbyggnadsstrategier, utvecklingsmöjligheter och förhållningssätt till riksintressena visas betydligt mindre hänsyn till dessa kvaliteter.

Stadens kulturmiljöer är inte en tillgång som kan tas för given. Kulturmiljön måste liksom naturmiljön tas om hand och vårdas. I vissa fall kan stora förändringar ske utan att det påverkar de grundläggande värdena i en miljö. I andra fall kan förhållandevis små förändringar medföra mycket stor negativ påverkan på en miljö. Med tiden kan nya kulturmiljöer uppstå. Men en kulturmiljö som förstörs går aldrig att återskapa.

Förslag

Förslagen till utbyggnadsstrategier, utvecklingsmöjligheter och förhållningssätt till riksintressena bör ses över så att de relaterar till de övergripande målen att stadens stadsbyggnadskvaliteter och karaktärsdrag ska tas tillvara så att dess attraktionskraft behålls.

Det bör förtydligas att stadens målsättning är att utpekade kulturmiljöer och kulturhistoriskt särskilt värdefulla byggnader (gröna och blå i den kulturhistoriska klassificeringen) ska bevaras och utvecklas så att deras värden tas tillvara.

Riksintressen för kulturmiljövården

Kulturförvaltningen anser att bilagan som behandlar stadens riksintressen enligt miljöbalken och särskilt den fördjupade redovisningen av hur staden avser tillgodose riksintressen för kulturmiljövården är ambitiös och har en i huvudsak bra struktur.

Förvaltningen anser att de områden som är utpekade som riksintressen för kulturmiljövården tillhör de absolut mest värdefulla kulturmiljöerna i staden. De är en stor tillgång och bevarandet av de värdebärande uttrycken och värdekärnorna är en förutsättning för att staden ska ha kvar sin attraktivitet och identitet. Det är därför viktigt att dessa områden skyddas och vårdas.

Kulturförvaltningen anser att stadens mål bör vara att dessa områden ska förvaltas så att planerade åtgärder förstärker de värdebärande uttrycken utan att skada dem. Det betyder att stadens mål bör vara högre ställt än det som regleras i miljöbalken enligt vilken länsstyrelsen i sin tillsyn över riksintressena bara kan ingripa när en åtgärd förväntas medföra påtaglig skada på riksintresset.

Kulturförvaltningen tror att med riksintressebilagan som grund finns förutsättningar att förvalta de flesta riksintresseområdena på ett bra sätt. När det gäller förslagets syn på bebyggelsen i City håller kulturförvaltningen dock inte med i analysen. Kulturförvaltningen vidhåller sin tidigare framförd ståndpunkt att det moderna city är lika viktigt för förståelsen av stadens framväxt som de äldre årsringarna är. Den sedan några år pågående skalförskjutningen i city skadar inte bara den delen av riksintresset utan den har en negativ påverkan på hela staden som intressant och attraktiv miljö.

Under rubriken ”En problembild” (sid 14) tas bland annat ”oförutsägbarheten” i hanteringen av riksintressen upp som ett problem. Kulturförvaltningens delar inte denna syn på problembeskrivningen. I så gott som samtliga fall där planförslag har fått omarbetas för att länsstyrelsen bedömt att de skulle medföra påtaglig skada på riksintresset har både Stadsmuseet och oberoende konsulter redan tidigt i processen påtalat dessa risker och beskrivit vilken hänsyn som skulle behöva tas för att inte skada kulturmiljön och riksintresset. Det har alltså i de allra flesta fall varit en högst förutsägbar process när staden ändå valt att gå vidare med förslag som medfört skada på riksintresset. Om ambitionsnivån i stället är att undvika skada på riksintressena så uppstår inte heller denna problematik med oförutsägbarhet, förseningar och kompromisser.

I bilaga 2 lämnar kulturförvaltningen detaljerade synpunkter på innehållet i bilagan om riksintressen.

Förslag

I riksintressebilagan förtydligas att staden ser kulturmiljöerna som en resurs som är av avgörande betydelse för att staden ska vara attraktiv för boende, företag och turister. Planläggning och åtgärder bör utföras så att de inte skadar riksintressena.

Texten under rubriken ”En problembild” skrivs om så att den beskriver den verkliga situationen och anpassas till att staden ska ha som ambition att skydda de värdefulla riksintressena.

Vid bedömning av vilka effekter en enskild åtgärd får på en miljö bör även de kumulativa effekterna av tänkbara kommande åtgärder i området vägas in. För att kunna göra det behövs en långsiktig hållbar plan för bevarande och utveckling av framförallt city, men även av vissa andra kulturmiljöer.

Andra kulturmiljöer och värdefulla byggnader

Utöver de kulturmiljöer som är av riksintresse har Stockholm ett antal kulturmiljöer som bedöms ha stora värden i ett lokalt eller regionalt perspektiv. Dessutom finns i Stockholm ett stort antal kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

I tidigare översiktsplaner och byggnadsordning har dessa miljöer och byggnader lyfts fram på ett föredömligt sätt. I det nuvarande förslaget till översiktsplan nämns de nästan inte alls. Eftersom dessa miljöer har betydelse för tillämpningen av plan- och bygglagen (bland annat tillämpningen av "Attefallsreglerna" och hänsyn i särskilt värdefulla kulturmiljöer) bör de vara utpekade i översiktsplanen.

Förslag

Översiktsplanen kompletteras med uppgifter om de utpekade kulturmiljöerna. För att få en samlad information om stadens kulturmiljöer anser kulturförvaltningen att det lämpligaste är att *bilagan om riksintressen* utökas till att även omfatta dessa kulturmiljöer. Alternativt kan huvuddokumentet kompletteras med motsvarande information.

Till beskrivningen kopplas en karta där de värdefulla kulturmiljöerna markeras. Alternativt kan översiktsplanen hänvisa till den digitala kulturhistoriska klassificeringskartan där dessa miljöer och byggnader finns utmärkta.

Kapitlet *Stadens karaktär och gestaltning* kompletteras med texten: "Kulturmiljöer av riksintresse och de av staden utpekade särskilt värdefulla kulturmiljöerna beskrivna i bilagan om riksintressen och särskilt värdefulla områden. I dessa områden råder i vissa fall förhöjd bygglovplikt."

Fornlämningar

I förslaget till översiktsplan nämns mycket lite om Stockholms fornlämningar. Fornlämningarna är ett gemensamt arv som ska skyddas och vårdas. De är en tillgång och målpunkt i många grönområden. För att säkerställa att de kan fortsätta vara det behövs vissa förtydliganden i översiktsplanen.

Förslag

Kapitlet *Grön och vattennära stad* kompletteras med en förtydligande text om fornlämningar enligt bilaga 3.

Kapitlet *Grön och vattennära stad* kompletteras med planeringsinriktningen: ”• Fornlämningar med omgivande kulturlandskap ska vårdas och göras tillgängliga.”

Förslag om stadsboulevarder och stadsgator

I översiktsplanen presenteras de nya begreppen stadsboulevarder och stadsgator. Enligt förslaget ska större trafikleder på lång sikt kunna omvandlas till ”stadsboulevarder” - gator med blandade trafikslag kantade av ny blandad stadsbebyggelse. Begreppet ”stadsgator” används för vägar som enligt förslaget skulle kunna omvandlas till gator kantade av ny stadsbebyggelse med service, verksamheter och livfulla stadsrum.

Kulturförvaltningen anser att det är bra att staden i ett tidigt skede planerar för den här typen av förändringar som kan få stor påverkan på befintliga miljöer och framtida stadsutveckling. Förvaltningen anser också att föreslagen omvandling av gator och stråk kan vara möjlig på vissa platser och att den på rätt plats kan tillföra goda stadskvaliteter. På andra platser skulle motsvarande omvandlingar däremot kunna förändra ett områdes karaktär på ett mycket negativt sätt. Det krävs därför en fördjupad analys av var den här typen av förändringar är lämplig. Vid en översiktlig genomgång kan förvaltningen konstatera att vissa av de föreslagna sträckningarna för stadsboulevarder och stadsgator skulle kunna få stor negativ inverkan på några viktiga kulturmiljöer (se bilaga 2).

Förslag

De föreslagna sträckningarna för stadsboulevarder och stadsgator utreds noggrant inför utställning av översiktsplanen. Tveksamma sträckor lyfts ur eller markeras på ett mer schematiskt sätt. Fördjupade utredningar kan också göras i områdesplaner eller områdesvisa fördjupningar av översiktsplanen.

Revidering av äldre detaljplaner

I framförallt flera villaområden pågår i dag en okontrollerad omvandling av villabebyggelse till flerfamiljshus på grund av att befintliga äldre planer medger överstora byggrätter. Stadsbyggnadskontoret har i vissa fall möjlighet att påverka denna utveckling genom att utnyttja plan- och bygglagens regler om bygglov.

Men för att på lång sikt kunna styra processen behöver de ibland över 100 år gamla detaljplanerna revideras.

Förslag

Översiktsplanen bör kompletteras med tydliga riktlinjer om att staden vill värna värdefulla kulturmiljöer och att man när behov uppstår ska upprätta nya detaljplaner för att på ett kontrollerat sätt kunna styra utvecklingen i dessa områden.

Byggnadsordningen

Arbete pågår för närvarande med att ta fram en ny byggnadsordning för Stockholm vilket också nämns i förslaget till översiktsplan. Byggnadsordningen med förhållningssätt kan vara ett viktigt instrument för att både styra nybyggnad och bevarande av kulturmiljöer och enskilda byggnader. För att få en tydlig status bör byggnadsordningen kopplas till översiktsplanen.

Förslag

Byggnadsordningen bör färdigställas i samråd med Stadsmuseet och kopplas som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Kulturhistoriskt beslutsunderlag

För att klara de uppsatta målen om bostadsbyggande är det viktigt med bra planeringsunderlag. Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta är i dag ett viktigt underlag i stadens planering och bygglovhantering. Kartan är dock i stort behov av både komplettering och uppdatering. Den höga utbyggnadstakten i staden och en delvis ny syn på kulturmiljöer som mer dynamiska och föränderliga ställer också nya krav på klassificeringskartan som planeringsunderlag.

Förslag

I kapitlet ”Stadens karaktär och gestaltning” förtydligas stycket om Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering enligt förslag i bilaga 3.

Frågor som rör kulturliv och kulturverksamheter

Kulturförvaltningen har i samverkan med stadsbyggnadskontoret preciserat hur kulturlivsfrågornas ställning i översiktsplanen kan förtydligas och lyftas fram. Resultatet är enligt kulturförvaltningen bedömning mycket positivt. Det syns framför allt i det

allmänna intresset *Kulturliv, idrott och rekreation* där både utgångspunkterna och planeringsinriktningarna har preciserats på ett bra sätt och anger viktiga förutsättningar för Stockholms stadsutveckling. Även förslagets utgångspunkter, strategier och mål speglar ambitionen att se till att bostadsbyggandet sker genom en utveckling av stadsrum med kvaliteter och kulturverksamheter som motsvarar stadens och stadsdelarnas behov.

När det gäller beskrivningarna av Lokala utvecklingsmöjligheter (kapitel 5) anser kulturförvaltningen att det är positivt att kulturliv och kulturverksamheter finns med. I bilaga 1b lämnar förvaltningen vissa synpunkter på innehållet i de texterna när det gäller kulturliv och kulturverksamheter.

Frågor som rör offentlig konst

Stockholm har ett rikt utbud av offentlig konst och intressant arkitektur. Konstens betydelse lyfts fram på ett bra sätt i översiktsplanen. Genom den så kallade enprocentsregeln tillkommer kontinuerligt ny konst i staden. Detta bidrar till mångfasetterade, intressanta, vackra och demokratiska offentliga rum. Men för att upprätthålla detta måste den offentliga konsten även vårdas och underhållas.

Förslag

Andra stycket under rubriken *Konstnärlig gestaltning i staden* (sid. 79) kompletteras med följande mening: ”Den offentliga konsten ska vårdas och underhållas så att den fortsätter att berika staden.”

Kulturförvaltningen lämnar mer specifika synpunkter på texterna i översiktsplanen i följande bilagor:

Bilaga 1. Synpunkter på kapitel 5 - Lokala utvecklingsmöjligheter

Bilaga 2. Synpunkter på riksintressebilagan

Bilaga 3. Korrekturanmärkningar och detaljsynpunkter

I tjänsteutlåtandet bifogas delar av bilaga 1. Övriga bilagor innehåller i huvudsak detaljsynpunkter och korrekturanmärkningar som överlämnas direkt till stadsbyggnadskontoret.

Bilaga 1

Synpunkter på kapitel 5 - Lokala utvecklings- möjligheter

Bilagan består av del A som behandlar frågor som rör kulturmiljön och del B som rör kulturliv och kulturverksamheter.

Del A: Frågor som rör kulturmiljön

Generella synpunkter

Kapitlet *Lokala utvecklingsmöjligheter* inleds med att understryka att detta är ett samrådsmaterial som ska vidareutvecklas med synpunkter och förslag som inkommer under samrådstiden. Som materialet presenteras nu anser kulturförvaltningen att det är alltför vagt för att vara vägledande i den kommande planeringen. Vagheten gör också att det är svårt att bedöma konsekvenserna av förslagen.

På det lokala planet behöver översiktsplanen kompletteras med en mer konkret vägledning med ett beskrivande underlag som innehåller fördjupade karaktäriseringar och beskrivning av förhållningssätt. Förhoppningsvis kan den kommande byggnadsordningen bidra med det.

Den fortsatta bearbetningen av detta kapitel bör ske i samråd med kulturförvaltningen.

Kategorin ”Mycket stora stadsutvecklingsmöjligheter”

I kategorin områden med ”Mycket stora stadsutvecklingsmöjligheter” ingår bland annat områden som Norra Djurgårdsstaden, Slakthusområdet och Skanstull. Även om dessa områden kan tåla stora omvandlingar så finns det byggnader och miljöer i dem som har mycket stora värden och som man måste ta hänsyn till.

Förslag

Beskrivningen av vad mycket stora stadsutvecklingsmöjligheter kan innebära bör utvecklas och kompletteras med en text om att *omvandling ska utgå från befintliga kvaliteter och värdefulla kulturobjekt i området.*

Stadsgator och stadsboulevarder

Som nämns ovan anser kulturförvaltningen att det krävs en fördjupad analys av var det är möjligt och lämpligt att omvandla

gator och vägar enligt förslaget. Förslagen till stadsgator och stadsboulevarder har studerats översiktligt och kommenteras i vissa fall nedan.

Förslag

Beskrivningarna av stadsgator och stadsboulevarder bör kompletteras med en text om att *förändringar ska ske med hänsyn till befintliga karaktärsdrag och kulturvärden*.

Kopplingar

Begreppet ”kopplingar” används mycket ofta i texten utan att det definieras tydligt. Det är oklart om man avser infrastrukturella kopplingar i form av gator och vägar eller att olika områden ska kopplas samman med hjälp av nya bostadsområden. Kulturförvaltningen vill i sammanhanget framföra att även grönområden och aktivitetsytor kan fungera som kopplingar och mötesplatser mellan stadsdelar.

Förslag

För att kunna bedöma förslagen bör det förtydligas vilken typ av koppling som avses i olika situationer.

Områden av riksintresse och utpekade kulturmiljöer

I kapitlet beskrivs varje stadsdelsområde översiktligt. Ofta saknas i dessa beskrivningar information om det finns område av riksintresse eller utpekade värdefulla kulturmiljöer i stadsdelarna.

Förslag

De beskrivande texterna bör kompletteras med uppgifter om de utgör riksintressen eller värdefulla kulturmiljöer.

Karta med stadsutvecklingsmöjligheter

Kartskalan och otydliga legender gör det svårt att bedöma vad som avses för olika områden. Till exempel är markeringen av ”Område där komplettering kan prövas” och ”Stockholms gröna infrastruktur” otydlig. Det finns också en diskrepans mellan det som beskrivs i texterna om lokala utvecklingsmöjligheter och det som illustreras på kartan.

Förslag

Till utställningen bör kartan förtydligas.

Del B: Frågor som rör kulturliv och kulturverksamheter

Generella synpunkter

Kapitlet *Lokala utvecklingsmöjligheter* innehåller förtjänstfulla och kortfattade beskrivningar av stadsdelsområdenas potential och behov. Kulturlivsfrågor finns med vilket är bra. Samtidigt ser kulturförvaltningen skäl att föreslå några tillägg och ändringar när det gäller Kungsholmen, Södermalm och Skärholmen i de föreslagna texterna (se följande avsnitt). Fördjupade underlag om kulturliv behöver tas fram i kommande planering, i linje med de planeringsinriktningar som föreslås.

Områdesbeskrivningar

Kulturförvaltningen lämnar mer detaljerade synpunkter på områdesbeskrivningarna i ett separat svar till stadsbyggnadskontoret.